

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име Сарачевић, Зухдија, Емина
Датум и место рођења 3. 9. 1995. Нови Пазар

Основне студије

Универзитет Универзитет у Новом Пазару
Факултет Интернационални универзитету Новом Пазару
Студијски програм Српски језик и књижевност. Босански језик и књижевност
Звање Дипломирани филолог србиста. Дипломирани филолог босниста
Година уписа 2014.
Година завршетка 2018.
Просечна оцена 9. 58 (Српски језик и књижевност) 9. 64 (Босански језик и књижевност)

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Филозофски факултет у Нишу
Студијски програм Мастер академске студије Филологије
Звање Мастер филолог
Година уписа 2018.
Година завршетка 2019.
Просечна оцена 9. 63
Научна област Филологија
Наслов завршног рада *Драмски метод у функцији остваривања васпитних циљева наставе књижевности у основној школи*

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Филозофски факултет у Нишу
Студијски програм Докторске академске студије Филологије
Година уписа 2020.
Остварен број ЕСПБ бодова 120
Просечна оцена 8. 93

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр. Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице Категорија
1 Сарачевић, Emina, Mitić, Kristina, „Kontekstualizacije narodnih bajki”, *Recepcija bajke u savremenoj kulturi*, 2023, II međunarodna naučna konferencija, Sarajevo: IX festival dječije umjetnosti (у штампани)
Рад даје увид у могуће контекстуализације народних бајки, које се налазе у наставним плановима и програмима трију циклуса образовања у Републици Србији, као и у плановима и

M33

програмима за реализацију наставе Српског као нематерњег језика: Чардак ни на небу ни на земљи, Баш-Челик, Пепељуга, Аждаја и царев син, Биберче, Међедовић, Златна јабука и девет пауница. Грађа из случајно одабраних читанки, одобрених од стране Министарства просвете, из издавачких кућа: Завод за уџбенике, Клет и Нови Логос, контекстуализована је културноантрополошки, опитесловенски и књижевноисторијски.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Saračević, Emina, Mitić, Kristina, „Kontekstualizacije narodnih basni”, *Umjetnost i dijete*, 2023, III међународна научна конференција, Tuzla: Međunarodni dječiji festival „Vezeni most” (у припреми)

Рад има циљ да предочи могуће контекстуализације народних басни, које се налазе у наставним плановима и програмима трију циклуса образовања у Републици Србији, као и у плановима и програмима за реализацију наставе Српског као нематерњег језика: Лисица и гавран, Коњ и

2 програма, Бик и зећ. Грађа из случајно одабраних читанки, одобрених од стране Министарства просвете, из издавачких кућа: Завод за уџбенике, Клет и Нови Логос, контекстуализована је културноантрополошки, опитесловенски и књижевноисторијски. M34

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Сарачевић, Емина, „Ословљавања у баладама Хасанагиница и Смрт Омера и Мериме”, *Годишњак за српски језик*, 2023, бр. 21 (потврда о прихватању рада за објављивање)

Рад истражује заступљеност имена у баладама Хасанагиница и Смрт Омера и Мериме, потом контекста у ком се имена јављају, као и других облика истих имена. Расположива грађа нуди простор за проучавање мушких личних имена у односу на женска лична имена, и то

3 конкурентски однос пуних личних имена, скраћених личних имена и хипокористика. Анализа M52 личних имена као најпродуктивнијег антропонимског типа у оквиру антропонимске семантичке категорије микротопонима, обухвата више аспеката: дефиницију личног имена, порекло презимена, облике хипокористика, сродство, вокативне облике, облик деминутива, моменте ословљавања и сл.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Saračević, Emina, „Istraživanje efikasnosti nastavnog procesa primenom dramskog metoda”, *Univerzitetska misao*, 2022, No. 7/22 (потврда о прихватању рада за објављивање)

Рад је одељак мастер рада кандидаткиње и бави се истраживањем ефикасности наставног процеса приликом примене драмског метода. Драмски метод у оквиру васпитних циљева има изразито важну улогу, као савремени метод доприноси ефикасности и побољшању рецепције

4 укупне наставе књижевности. Драматизација текста као полазна тачка драмског метода M52 отвара пут тумачењу свих уметничких дела, без обзира на врсту којој припадају. Применом драмског приступа, ученицима се приближава градиво на најпосреднији начин, те они усвајају не само знања и вештине већ и формирају животне ставове и вредности. Такође се подразумева и укључење личног искуства и креативности ученика, чиме се мења њихов однос према теми која се обрађује јер тада они активно учествују у свом образовању.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Сарачевић, Емина, „Драмски метод у читанкама за основну школу”, *Годишњак Института за деју књижевност*, 2023, бр. 3 (у штампани)

Рад је одељак мастер рада кандидаткиње и бави се драмским методом у читанкама за основне школе. Посебна пажња у анализи усмерена је на матерњи језик, као наставни предмет у

5 основној школи са циљем испитивања креативности аутора читанки за ученике од петог до M53 осмог разреда. Креативност под нашим лупом односи се на додатке који су у читанкама позиционирани иза књижевног текста. Крајњи циљ истраживања јесте увид у утицај квалитета и садржаја уџбеника на наставни процес, на обогаћивање програма предмета и уџбеника садржајима који подстичу примену драмског метода у настави Српског језика.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА

НЕ

образложење

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање Кристина Митић, ванредни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање Српска и компаративна књижевност
Датум избора 9. 3. 2022.
Установа у којој је запослен Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Е-пошта kristina.mitic@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Костић Тмушић, Александра, Митић, Кристина, „Пресвета Богородица у усменокњижевној традицији”, <i>Црквене студије</i> , 2022, 19, 529–546.	M23
2	Митић, Кристина, „Свети Саво Кара-Ђорђевићева вена. Опет о Вишњићевим варијантама о Свецу”, <i>Црквене студије</i> , 2019, 16/1, 555–573.	M23
3	Митић, Кристина, <i>Фолклорни подтекст. Poezija</i> . Ниш: Филозофски факултет, 2021, 202 стр. ISBN 978-86-7379-560-7 DOI https://doi.org/10.46630/fop.2021	M43
4	Mitić, Kristina, „The archeology of language and poetry for beginners – application of oral lyrics in dialect in teaching”. <i>Facta Universitatis, Series: Teaching, Learning and Teacher Education</i> , 2020, Vol. 4, No2, 129–138.	M53
5	Митић, Кристина, „Мала школа етнологије”, у: <i>Наука и савремени универзитет</i> 3. Историографија и савремено друштво, I том, Ниш: Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, 2014, 439–450.	M63

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.			
2.			
3.			
4.			

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета

образложење

ДА НЕ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме **КОНТЕКСТУАЛИЗАЦИЈЕ ОБРАЗОВНИХ САДРЖАЈА НАРОДНЕ КЊИЖЕВНОСТИ**
докторске дисертације
Научно поље Друштвено-хуманистичке науке
Научна област Филологија
Ужа научна област Српска и компаративна књижевност
Научна дисциплина Фолклористика

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)
Народна књижевност као најстарији вид књижевности представља и најважније одељке у образовним циклусима. Статус народне књижевности у наставним плановима и програмима заокупљао је пажњу проучавалаца фолклора и методичара наставе Српског језика (и књижевности). Народна књижевност у образовним циклусима није заступљена у оној мери која је потребна да би се сагледао њен свеукупни облик и значај за културу српског народа, али смо сигурни да би контекстуализације образовних садржаја народне књижевности потпомогле тај циљ. Чини се да су баш различити контексти погодовали развоју богате и разнолике културне заоставштине. Наставни планови и програми и уџбеници настали на основу њих за основну и средњу школу показују да народна књижевност није обухваћена у потпуности, као што је то случај са ауторском књижевношћу, а још већи проблем је што је народна књижевност потпуно истргнута из контекста коме припада и из ког је потекла. Поједини жанрови народне књижевности само су напоменути. Разредна настава предност даје избору народне прозе, док

избор из народне поезије заузима најмањи број часова у односу на остала два образовна циклуса. Од прозних дела народна бајка и народна басна су доминантне, али се појављују и друге врсте народних прича. Паремолошки облици су обавезни у свим циклусима образовања, али нису заступљене све врсте, већ се појављују само одређене: пословице, питалице, загонетке, и ређе разбрајалице. Благослови, клетве и брзалице не добијају статус обавезних дела из области народне књижевности, али је остављена могућност да се ове врсте изучавају на часовима избора из народне књижевности. Са епском народном поезијом ученици разредне наставе се упознају кроз тематски круг о Марку Краљевићу, чему се додаје једна песма из хајдучког тематског круга, о Старом Вујадину. Предметна настава већу пажњу поклања народној поезији, те можемо закључити да је успостављена равнотежа на нивоу родова, али не и на нивоу жанрова. Најдоминантнија је народна епска поезија, која се изучава у свим разредима предметне наставе, и то према Вуковој класификацији народне епске поезије. У петом и шестом разреду изучавају се песме „старијих времена“, у седмом песме „средњих времена“, а у осмом песме „новијих времена“. У шестом разреду се изучава поново тематски круг о Марку Краљевићу. За сваки тематски круг су предвиђене највише две песме, што је недовољно да би ученици стекли комплетну представу о поетичким одликама, али отвара могућности контекстуализација садржаја, који би олакшали рецепцију. Народна лирска поезија и у предметној настави има мањи број часова. У петом разреду се изучавају обредне лирске песме, у шестом свадбене песме и породичне песме, у седмом посленичке, а у осмом љубавне. У осмом разреду се, такође, изучавају епско-лирске врсте. Поменути творевине народне лирике добијају највише два часа за изучавање, што је недовољно да би се у потпуности уочиле све особености овог комплексног жанра, особито контекст и текстура. Проценат прозних дела народне књижевности у предметној настави је смањен. Ученици поред басне, бајке и новеле, упознају нове жанрове народне прозе и то народну причу о животињама и шaljиву народну причу. Један час посвећен је предањима, што је недовољно да би се увидела разуђеност и потенцијал овог жанра. Паремолошки облици се стандардно појављују, али са истим врстама као и у разредној настави. Наставни планови и програми за средњу школу показују да је народна књижевност најмање заступљена, може се рећи скрајнута. Творци наставних планова и програма водили су се логиком да је народна књижевност довољно изучена у основној школи, те да није потребно ширити корпус, већ исти свести на најпознатија дела народне књижевности. Таква замисао довела је до тога да у уџбеницима за средњу школу народна епска песма поново постаје доминантна. Најновије читанке иновирају наставни план и програм за средњу школу уводећи бугарштицу Марко Краљевић и брат му Андријаш, али и поједине епске десетерачке песме. Народна проза у средњој школи добија недовољно простора. Она је сведена на једну бајку, једну новелу и једну врсту на граници жанра (бајка/предање). Сличну позицију добија и народна лирска поезија, за коју слободно можемо рећи да је у средњој школи неправедно запостављена. Паремолошки облици се појављују, али са десеткованим избором врста. Упоредјујући наставне планове за основну и средњу школу уочавамо да није успостављена равнотежа између ова два нивоа образовања као што је то случај са другим предметима, где се градиво проучавано у основној школи шири и продубљује у средњој. Књижевна култура ученика треба бити утемељена на народној књижевности, која изражава колективни дух, опште интересе, ставове, наду и тежње једне заједнице. Подаци о томе да народна књижевност има корене у VI веку, као и чињеница да је најочуванија уметност у кругу словенских, и да заузима једно од важнијих места у усменокњижевној традицији европских народа, довољно говоре о њеној вредности и месту које би требало да има у настави и науци.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Одабрана литература је усклађена са проблематиком истраживања за докторску дисертацију, релевантна и референтна.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Главни циљ истраживања јесте сагледавање образовних садржаја народне књижевности у сва три циклуса образовања (разредна настава и предметна настава у обавезном основном образовању и средњошколски, тј. гимназијски систем образовања), прегледно у свим уџбеницима одобреним од стране Министарства просвете. Крајњи циљ јесте посматрање образовних садржаја народне књижевности у идеалним условима њеног постанка, постојања и преношења, и са друге стране сагледавање записа који егзистирају у културним или културно-историјским околностима другачијим од аутентичних. У вековном развоју облици народне књижевности ослобађали су се зависности од ширег контекста и преображавали се у поступке који обликују уметничка дела. Тумачећи циљеве и исходе школских планова и програма, уочавамо да су они усмерени на „континуирано унапређење“ личности и компетенција ученика, тј. на „7. Развијање компетенција за снажање и активно учешће у савременом друштву које се мења“, 8. Пун интелектуално, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима“ [...] „13.

Развијање позитивних људских вредности" [...] „16. Развијање личног и националног идентитета [...], свести о истом и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине." [...] „на путу остваривања циљева и исхода кључна је улога наставника, који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја, метода, поступака и техника наставе и учења" (Службени гласник, 11, 15. 8. 2019). Народна књижевност заступљена у плановима и програмима сва три циклуса образовања у Републици Србији сублимира готово све аспекте културе омогућавајући сагледавање и разумевање традицијског и културолошког контекста српске књижевности. Народна књижевност део је књижевне уметности који има несумњиву уметничку вредност и значајан утицај на формирање духовно богате, емоционално јаке и дубоко моралне личности ученика. Организација савремене наставе не омогућава потпун емоционални доживљај, а тиме ни успешну рецепцију дела народне књижевности. Без контекстуализација образовних садржаја народне књижевности ученици нису у могућности да целовито доживе и схвате уметнички свет дела.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

Предмети Српски језик у основној школи и Српски језик и књижевност у средњој школи имају задатак да ученика, као савременог реципијента, упуте у проучавање и спознавање суштине народне књижевности, што је без сагледавања контекста из ког су одабрани садржаји потекли, немогуће. Определили смо се за сагледавање културноантрополошког, општесловенског и књижевноисторијског контекста образовних садржаја народне књижевности заступљених у уџбеницима прописаним и одобреним од стране Министарства просвете. Истраживање очекивано треба да нагласи статус и значај народне књижевности у савременом образовном систему. Досадашња истраживања наставних програма показала су да су се два тренутка у историји српског народа рефлектовала и на позицију народне књижевности у образовном систему. Први се десио половином прошлог века, а други на почетку нашег века. Оба тренутка обележила је промена друштвених и политичких система, што је резултирало реформама образовних система, школских планова и програма, и смањењем броја народних песама и прича у настави. Враћање образовних садржаја народне књижевности у поменуте контексте, тј. повезивање с њима, доприноси комплекснијем учењу о народној књижевности у образовном систему.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

Истраживање ће бити засновано на историјској и компаративној методи, биће дат преглед литературе у подручју истраживања. Методолошки приступ обухватиће сазнања из различитих научних дисциплина о усменокњижевном стваралаштву и фолклору у ширем смислу. Грађа репрезентативно заступљена у Вуковим списима, етнографски, етнолошки, етномузиколошки записи с краја XIX и кроз XX и XXI век, као и текстови забележени у антологијама из прошлог века, откривају слојевитост образовних садржаја народне књижевности, контаминацију паганских и хришћанских представа, синкретичност, колективност и низ архаичних обележја својствених целокупној усменокњижевној традицији. Биће успостављен истраживачки дијалог између образовних садржаја народне књижевности и етнографске, етнолошке и теоријске литературе, и истакнут низ појава важних за трајање и разумевање народне књижевности и традицијске културе. Биће осветљени односи текста и вантекстовних елемената и слојевитост фолклорног фонда. Културноантрополошки, општесловенски и књижевноисторијски контексти биће расветљавани интердисциплинарно.

ДА

НЕ

Предложена тема се
прихвата неизмењена
Коначан наслов теме
докторске дисертације

КОНТЕКСТУАЛИЗАЦИЈЕ ОБРАЗОВНИХ САДРЖАЈА НАРОДНЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Народна књижевност у наставним плановима и програмима није заступљена у оној мери која је потребна да би се сагледао њен свеукупни облик и значај за културу српског народа, али смо сигурни да би контекстуализације образовних садржаја народне књижевности потпомогле том циљу. Главни циљ истраживања јесте сагледавање образовних садржаја народне књижевности у сва три циклуса образовања и њихово посматрање у идеалним условима постанка, постојања и преношења народне књижевности, и са друге стране сагледавање записа који егзистирају у културним или културно-историјским околностима другачијим од аутентичних. Методолошки приступ теми обухватиће сазнања из различитих научних дисциплина о усменокњижевном стваралаштву и фолклору у ширем смислу.

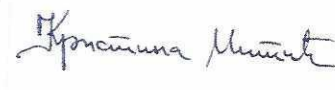

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-003/23-010

Датум именовања Комисије 5. јул 2023. године

Р. бр. Име и презиме, звање

Потпис

1.	Др Бошко Сувајџић, редовни професор
(Научна област)	Филолошки факултет Универзитета у Београду
(Установа у којој је запослен)	председник	у
2.	Др Кристина Митић, ванредни професор
(Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу
(Установа у којој је запослен)	ментор, члан	
3.	Др Горан Максимовић, редовни професор
(Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу
(Установа у којој је запослен)	члан	

Датум и место:

14. 8. 2023. Ниш